غول کنکور مانع شکوفایی خلاقیت دانش‌آموزان می‌شود

استاد روانشناسی دانشگاه تهران، سند تحول بنیادین در دوره متوسطه را معیوب دانست و با انتقاد از شیوه آموزشی کشور، گفت: تا زمانی که غول کنکور و تست‌زنی وجود دارد، نمی گذارد خلاقیت دانش‌آموزان شکوفا شود. به گزارش ایرنا، غلامعلی افروز تأکید کرد: وزیر آموزش و پرورش دو رسالت دارد که یکی از آنها باغبانی وجود شکوفه‌های حیات، یعنی نونهالان و نوجوانان ۶ تا ۱۸ ساله و دیگری، رسالت پیشگیری از آسیب‌هاست.

بررسی دلایل گسترش فرونشست‌ها و فروچاله‌ها

زلزله خاموش درکمین شهروندان

جام جم سیل، زلزله، توفان، بهمن و خشکسالی ... فهرست مخاطرات طبیعی، فهرست بلندبالایی است؛ فهرستی هراس‌آور و هشداردهنده که از وقوع بحران‌هایی بزرگ خبر می‌دهد! از لحظه‌ای که مرگ روی سر جمعیت زیادی آوار می‌شود. سهم کشور ما از این فهرست، سهم کمی نیست و طبق آمارهای موجود، ایران با ۳۲ مخاطره طبیعی، در ردیف پرمخاطره‌ترین کشورها قرار گرفته است؛ بلایایی طبیعی که کسی از زمان وقوعشان خبر ندارد. این اما، همه ماجرا نیست. اگر در ماه‌های گذشته، خبرهای داغ رسانه‌های نوشتاری و دیجیتال را دنبال کرده باشید، حتما از فرونشست‌های متعدد زمین در گوشه و کنار کشور خبردار شده‌اید؛ فرونشست‌های ۳ تا ۳۶ سانتی‌متری که وقتی در کنار فروچاله‌های چندمتری اخیر پایتخت قرار می‌گیرند، هراس جدیدی به دل شهروندان می‌اندازند. هراس از وقتی که زمین زیر پای آدم‌های از همه جا بی‌خبر، دهان باز کند و هرچیزی را که آن بالاست، ببلعد. خمیازه‌هایی ناگهانی که خیلی‌ها را نگران کرده و این اتفاق را در زمره مخاطرات جدید و بحران‌زای کشور ما قرار داده است؛ موضوعی که باعث می‌شود با کارشناسان و مسئولان مختلف صحبت کنیم و از دلایل تکرار این حادثه در کشور بگوییم؛ اتفاقی که به زلزله خاموش تعبیر می‌شود و به گفته بسیاری از کارشناسان، خسارت‌های ناشی از زلزله را دوچندان می‌کند.

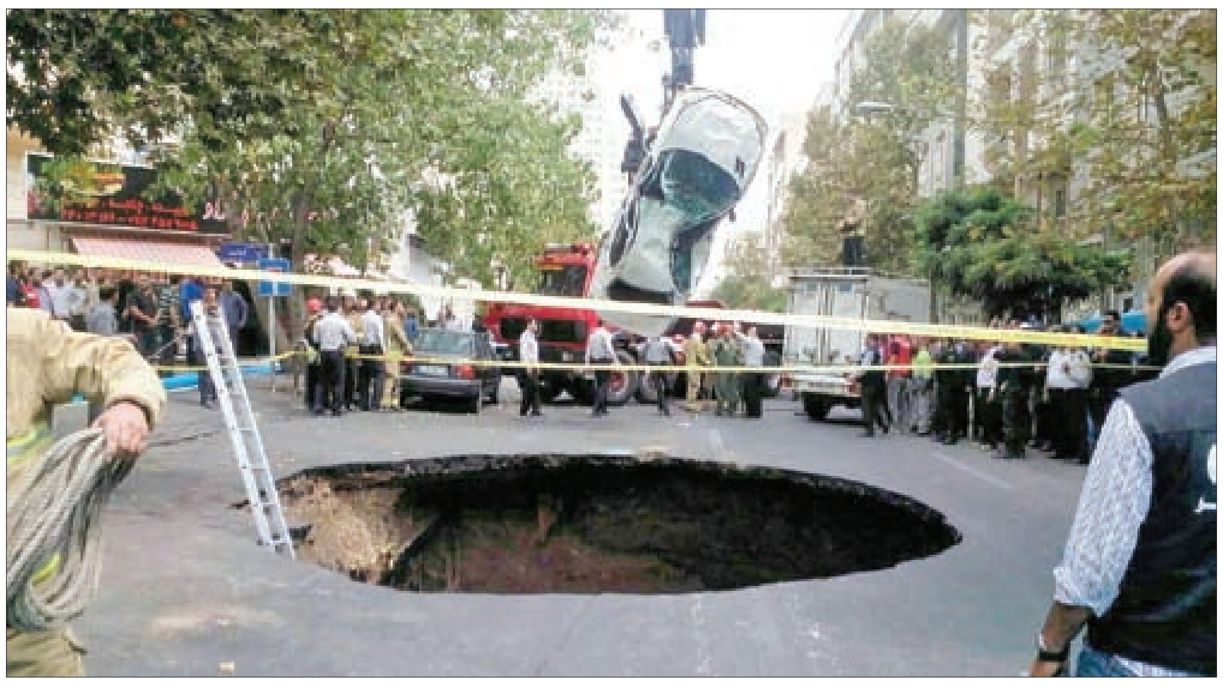

■ متهم ردیف اول؛ برداشت آب‌های زیرزمینی

برداشت بیش از اندازه آب‌های زیرزمینی؛ اگر برای فرونشست‌های سریالی زمین در نقاط مختلف کشور دنبال مقصر می‌گردید، روی این عامل بیشتر از بقیه عوامل فکر کنید. این اعتقاد مدیر کل دفتر بررسی مخاطرات زمین‌شناسی، زیست‌محیطی و مهندسی سازمان زمین‌شناسی و اکتشافات معدنی کشور است؛ مسئولی که انگشت اتهامش را به سمت برداشت بیش از اندازه آب‌های زیرزمینی گرفته و معتقد است، مهم‌ترین عامل بروز این پدیده در همه استان‌های کشور همین موضوع است. امیر شمشکی، البته، حرف‌های جالب‌تری هم دارد. او از توافقی بین سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی وقت و سازمان زمین‌شناسی و اکتشافات معدنی کشور در سال ۸۴ خبر می‌دهد. طبق این توافق باید طی دوره‌هایی پنج ساله، ابعاد مختلف فرونشست در هر کدام از استان‌های کشور مطالعه و بررسی می‌شد؛ مطالعه‌ای که اکنون نیز در استان‌های تهران، کرمان، فارس، همدان و خراسان رضوی در حال انجام است. نتایج این مطالعه، وقتی اهمیت پیدا می‌کند که بدانیم براساس آمارها در دشت‌های بحرانی کشور، سالانه به‌طور متوسط ۱۵ سانتی‌متر فرونشست وجود دارد که در برخی دشت‌ها، میزان آن به ۲۰ تا ۳۵ و در برخی نقاط دیگر تا ۵۰ سانتی‌متر نیز می‌رسد؛ پدیده‌ای که شیوعش با توجه به بافت و جنس خاک متفاوت است. پیامدهای شیوع این پدیده، دوست‌داشتنی نیست. شمشکی به بایر ماندن و غیرقابل استفاده شدن زمین‌های بسیاری در گوشه و کنار کشور اشاره می‌کند؛ اتفاقی که زیان‌های زیادی به دنبال دارد. آسیب به خطوط نفت، گاز و ریل کشور، تبعات دیگری است که شمشکی به آن اشاره می‌کند؛ حادثه‌هایی که با گذشت زمان، هر کدام به تنهایی می‌توانند بحرانی بزرگ و حادثه‌ای تلخ در ابعاد وسیع به وجود بیاورند؛ اتفاقی که پیشگیری از آن به همکاری همه‌جانبه نهادهای مختلف نیاز دارد. مدیر کل دفتر بررسی مخاطرات زمین‌شناسی با اشاره به همین موضوع می‌گوید: در این زمینه، همه دستگاه‌هایی که در ارتباط با پدیده فرونشست فعالیت می‌کنند، با اشتراک اطلاعاتشان در سازمان زمین‌شناسی، امکان فعالیت‌های میدانی مناسب‌تری را برای محققان این مرکز پدید می‌آورند.

■ همیشه پای یک عامل انسانی در میان است

فرونشست چیست؟ برای این سوال دو کلمه‌ای، جواب مفصلی وجود دارد. در تعریف یونسکو، فرونشست عبارت است از فروریزش یا نشست سطح زمین؛ اتفاقی که به علت‌های مختلف و در مقیاس‌های گوناگون رخ می‌دهد. به‌طور معمول این اصطلاح به حرکت قائم رو به پایین سطح زمین گفته می‌شود. به عبارت دیگر، فرونشست پدیده‌ای است با عوامل فراوان، از جمله عملیات انسانی مانند معدنکاری یا برداشت آب‌های زیرزمینی و نفت، آب شدن یخ‌ها، حرکت آرام زمین و خروج گدازه. این پدیده طبیعی، با فروچاله‌هایی که هرچند وقت یکبار در شهرها ایجاد می‌شود، متفاوت است. محمدجواد بلورچی، سخنگوی سازمان زمین‌شناسی و اکتشافات معدنی کشور با تاکید بر این موضوع می‌گوید: حوادثی که در ماه‌های اخیر و در نقاط مختلف پایتخت رخ داد و شهرداری در این مناطق مشغول احداث تونل مترو بود، فرونشست نیست و با نام فروچاله یا فروریزش شناخته می‌شود. فروچاله‌ها از دیدگاه علم زمین‌شناسی، ایجاد فرورفتگی در زمین است؛ فرورفتگی‌هایی در اشکال بیضی و کروی با دیواره‌هایی با شیب تند در ابعاد ۳ تا ۱۰ متر. بلورچی با اشاره به این موضوع می‌گوید: عامل اصلی که باعث ایجاد فروچاله‌ها می‌شود، به وجود آمدن حفره‌های عمیق در زیرزمین است و از آنجا که در بیشتر موارد، عامل انسانی باعث به وجود آمدن این حفره‌ها می‌شود، باید نهادهای مختلف در نظر داشته باشند که با دستکاری انسانی، این حفره‌ها را در زیر زمین ایجاد نکنند.

■ تشدید خسارات زلزله با شیوع پدیده فرونشست

برای همه آنهایی که از زلزله و تکان‌های شدید زمین و ویرانی ساختمان‌ها می‌ترسند، فرونشست می‌تواند یک هشدار باشد؛ پدیده‌ای که باعث تشدید خسارت‌های احتمالی ناشی از زلزله می‌شود؛ این ارتباط را رئیس سازمان مدیریت بحران کشور، بین این دو پدیده طبیعی برقرار می‌کند. اسماعیل نجار با اشاره به کاهش سطح آب‌های زیرزمینی و شیوع پدیده فرونشست در بخش‌هایی از کشور، به‌ویژه پایتخت، می‌گوید: در سال‌های اخیر، تغییر اقلیم و کاهش بارندگی در سطح کلان و جهانی، همچنین نیاز به آب و منابع آبی در داخل شهر باعث شد میزان برداشت از سفره‌های زیرزمینی بیش از حد مجاز انجام شود. رئیس سازمان مدیریت بحران کشور، با اشاره به دو عامل تمرکز جمعیت و بافت شهری، آثار و پیامدهای فرونشست را در شهر تهران، بیش از بقیه نقاط کشور می‌داند و می‌گوید: ما نشانه‌های فرونشست زمین را در نقاط مختلف کشور می‌بینیم، اما این پدیده طبیعی، بیشتر در مناطق بیابانی و دشتی رخ می‌دهد که خالی از سکنه است و به همین علت، چندان مورد توجه قرار نمی‌گیرد؛ درحالی که در تهران به دلیل تمرکز جمعیت زیادی که وجود دارد، می‌تواند به شدت آسیب‌زا باشد. جمعیت بیش از ۱۰ میلیون نفری تهران، موضوعی است که مورد توجه نجار قرار می‌گیرد؛ جمعیتی که نجاتشان در مواقع بحرانی، مانند زلزله، کار سختی است. به همین دلیل می‌گوید: متاسفانه وضعیت ساخت و ساز بناها، خیابان‌ها، راه‌ها و حتی مکان‌گزینی برای ساخت و ساز بناهای مختلف در تهران در شرایط مناسبی قرار ندارد. در نتیجه، با تشدید فرونشست زمین، خطرات بیشتری جان و مال مردم را تهدید می‌کند.

■ خسارات ویرانگر و جبران‌ناپذیر فرونشست

ردپای فرونشست را در نقاط مختلف کشور می‌توان دید؛ ردپایی که بیشتر از همه، خودش را در دشت‌های اصفهان، قزوین، تبریز، رفسنجان، ورامین، کرج، شهریار و تهران نشان می‌دهد؛ تا جایی که گزارش‌های رسمی سازمان زمین‌شناسی از فرونشست ۳۶ سانتی‌متری برخی مناطق در طول یک سال خبر می‌دهند و از پدیده‌ای حکایت می‌کنند که می‌تواند هزینه‌های زیادی به بار بیاورد؛ موضوعی که مورد توجه مدیر بخش زلزله مرکز تحقیقات ساختمان و مسکن وزارت راه و شهرسازی هم قرار گرفته است، تا جایی که علی بیت‌اللهی آن را مسئله‌ای ملی عنوان می‌کند و می‌گوید: نباید از مسئله فرونشست زمین با بی‌اعتنایی گذر کنیم. به گفته این کارشناس، فرونشست زمین در بیشتر دشت‌های کشور در حال رخ دادن است، اما آنچه باعث شده اخبارش در تهران رسانه‌ای‌تر شود، خسارت‌هایی است که به بار آورده است؛ مواردی که آسیب‌های زیادی را به زیرساخت‌های آب، برق و گاز شهری وارد کرده است. بیت‌اللهی با اشاره به همین موضوع، می‌گوید: زیرساخت‌های شهری در پایتخت یعنی آب، برق و گاز، در برابر فرونشست زمین آسیب‌پذیر است و اگر این پدیده در مناطقی رخ بدهد که شریان‌های اصلی آب و گاز از آنها عبور می‌کند، خسارات زیادی برجا خواهد گذاشت. خساراتی که مدیر بخش زلزله مرکز تحقیقات ساختمان وزارت راه از آن نام می‌برد، تنها خسارات مادی نیست. به این فهرست می‌توان خسارات جانی زیادی را هم اضافه کرد؛ همان موضوعی که باعث نگرانی کارشناسان شده است. همین‌جاست که بیت‌اللهی از آسیب‌پذیر بودن خیابان‌ها، جاده‌ها، بناها و حتی خطوط مترو بر اثر فرونشست زمین خبر می‌دهد و می‌گوید: باید تا جایی که امکان دارد به ایمن‌سازی شریان‌های اصلی گاز، برق و آب بپردازیم که البته این موضوع، هزینه زیادی به دنبال دارد. ایمن‌سازی این شریان‌های اصلی، وقتی اهمیت پیدا می‌کند که مدیر بخش زلزله مرکز تحقیقات ساختمان وزارت راه به فرسودگی شبکه انتقال آب اشاره می‌کند؛ مشکلی که تشدیدکننده پدیده فرونشست است. آسیب‌های فرونشست به همین‌جا خلاصه نمی‌شود. بیت‌اللهی نقش فرونشست زمین در آسیب‌زدن به شبکه ریلی کشور را کم‌تاثیر نمی‌داند و به همین دلیل می‌گوید: سامانه حمل و نقلی پایتخت، سامانه کوچکی نیست. چند مسیر اصلی مانند مسیر راه‌آهن تهران-اهواز، تهران-مشهد، تهران-جنوب و تهران-تبریز در این محدوده گسترده شده که با استمرار روند فرونشست‌ها به آنها آسیب وارد می‌شود. اما چه عاملی باعث تسریع روند فرونشست در پایتخت شده است؟ این سوال را اگر از بیت‌اللهی بپرسید، او در جواب می‌گوید: خشکسالی ناشی از کاهش حجم بارش، میزان برداشت آب از سفره‌های زیرزمینی دشت تهران را افزایش داده و همین مسئله در درازمدت، فرونشست زمین در پایتخت و اطراف آن را تشدید کرده است؛ پدیده‌ای که خطری فراتر از زلزله دارد. مدیر بخش زلزله‌شناسی و خطرپذیری به فروچاله‌های ایجاد شده در شهر تهران اشاره می‌کند و می‌گوید: در برخی نقاط تهران، نشست زمین به شکل فروچاله قابل مشاهده است؛ فروچاله‌هایی که دهان باز کردن ناگهانی‌شان، دل خیلی‌ها را به لرزه انداخته است.

فرار مالیاتی فرهنگ اجتماعی اشتباه

مهدی پورقاضی
رئیس کمیسیون صنعت و معدن
اتاق بازرگانی تهران

فرار مالیاتی مشکلی اجتماعی است که به مرور زمان به یک فرهنگ اجتماعی بدل شده است. ما برای فرار مالیاتی با پدیده‌های اجتماعی دروغگویی و تظاهر روبه‌رو هستیم که هریک از آنها نیز، به نوبه خود، آسیب‌هایی را به دنبال دارد. شاید یکی از دلایل فرار مالیاتی را بتوان نبود آمار دقیق دانست؛ نبود آمار دقیق نیز، ریشه در فرهنگی دارد که به خطا القا می‌کند که در مقابل پرسش‌هایی نظیر میزان درآمد، وضع کسب و کار، میزان دارایی و ... پاسخ درست داده نشود و به ندرت پیش می‌آید که افراد، پاسخ صحیح بدهند. البته گفتن از این فرهنگ‌های نادرست به معنای صحه گذاشتن بر آنها نیست و یکی از الزامات جامعه کنونی، این است که به سمت اخلاقیات برود. یکی دیگر از عواملی که سبب می‌شود فرار مالیاتی بیشتر اتفاق بیفتد، این است که مؤدیان مالیاتی اطلاع لازم را ندارند که مالیات پرداختی آنها در چه مواردی صرف می‌شود و نتایج این پرداخت، در چه جاهایی باید دیده شود. برای حل این مسئله، می‌توان راه شفاف‌سازی را در پیش گرفت. مسئولان می‌توانند تمام موارد انجام شده با پرداخت‌های مالیاتی را از طریق رسانه‌ها در اختیار جامعه قرار بدهند تا دیده شدن آثار مثبت پرداختی‌ها، تشویقی باشد به ادامه این روند. جامعه باید به این شناخت برسد که مالیات پرداختی، برای بالا بردن رفاه اجتماعی است، مقوله‌ای که همه افراد جامعه از آن منتفع می‌شوند؛ البته نبود سیستم کنترل نیز، در فرار مالیاتی موثر است. متاسفانه، کنترل و شفافیت دقیقی در سیستم اقتصادی وجود ندارد و در برخی اصناف، اصولاً زیر بار شفافیت در حساب و کتاب‌هایشان نمی‌روند و برای همین، ما با پدیده دودفتری روبه‌رو هستیم. رویه‌ای که متاسفانه در حال همه‌گیر شدن است. برخی از مراکز نیز هستند که فعالیت اقتصادی انجام می‌دهند اما از معافیت مالیاتی بهره می‌برند. واقعیت این است که گسترش تعهدهای دولت در عرصه اقتصادی و اجتماعی و تلاش برای تحقق اهدافی همچون رشد اقتصادی، ثبات قیمت‌ها، افزایش اشتغال و توزیع عادلانه درآمد، هزینه‌های دولت را با روند صعودی مواجه می‌کند. تأمین مالی چنین هزینه‌هایی، نیازمند منابع درآمدی کافی است. به‌صورت کلی می‌توان درآمدهای دولت را به دو گروه عمده درآمدهای مالیاتی و غیرمالیاتی تقسیم کرد. در بودجه کشورهای صادرکننده نفت، درآمدهای حاصل از صادرات نفت و فرآورده‌های آن به‌عنوان بزرگ‌ترین منبع درآمد غیرمالیاتی به شمار می‌رود. ایران نیز از این امر مستثنا نیست و درآمدهای حاصل از صادرات نفت خام و فرآورده‌های نفتی بخش قابل‌توجهی از درآمد دولت را تشکیل می‌دهد، البته نمی‌توان یک سری عواقب منفی وابستگی بودجه و درآمد دولت به دلارهای نفتی را کتمان کرد. برای همین، اهمیت درآمدهای غیرنفتی همچون مالیات‌ها که تأمین‌کننده بخش بودجه عمرانی کشور هستند، دوچندان می‌شود و فرار از پرداخت آن بی‌شک لطماتی را به دنبال خواهد داشت، بنابراین پرداختن به این مهم باید جزو برنامه‌های دولت باشد.

شهروند

گفت‌وگو با الهام امین‌زاده، دستیار ویژه رئیس جمهور

از اول قرار نبود منشور حقوق شهروندی قانون شود

شرق الهام امین‌زاده، دستیار حسن روحانی در امور حقوق شهروندی است. او که دکترای حقوق بین‌الملل دارد، در سه سال اول دولت تدبیر و امید معاون حقوقی رئیس جمهور بود. خانم امین‌زاده به‌تازگی میهمان «شرق» بود و از منشور حقوق شهروندی که قرار است به‌زودی از سوی حسن روحانی رونمایی شود، سخن گفت. او گفت که قانون اساسی سند بسیار مقدسی است که متأسفانه خیلی از هموطنانمان اطلاعی از آن ندارند و باید قدردان دکتر روحانی باشیم که بحث حقوق شهروندی را مطرح کرد؛ چراکه برای ما خیلی مهم بود که این حقوق، به یک ادبیات نهادینه در گفتمان سیاسی کشور تبدیل شود.

در اولین سال روی کار آمدن دولت حسن روحانی، شاهد تدوین «منشور حقوق شهروندی» بودیم که امیدوارکننده بود. اما منتقدان زیادی داشت که معتقد بودند این منشور، تفاوت چندانی با اصول اساسی قوانین فعلی کشور ندارد و در واقع، بازخوانی همان قوانین قبلی است. ایراد دیگر این بود که در حد همان منشور باقی ماند و اقدامی برای تبدیل آن به قانون صورت نگرفت. چرا این اتفاق افتاد و این‌گونه به بایگانی سپرده شد؟

یکی از وعده‌هایی که آقای روحانی داد، بحث پرداختن به حقوق شهروندی بود؛ البته ایشان سه وعده در ابتدای ریاست جمهوری و حتی در فضای انتخاباتی به مردم داد؛ از جمله حل مشکل تورم، حل مسئله هسته‌ای و در نهایت، بحث حقوق شهروندی. درواقع، شاید بیشتر زمان دولت به مباحث هسته‌ای طی شد؛ اما اولین اعلامیه که ما در دولت یازدهم راجع به حقوق شهروندی می‌بینیم، در پنج آذر ۱۳۹۲ و گزارش صدروزه آقای روحانی است. ایشان از ابتدای دولت، به من گفتند که وظیفه تنظیم سند آن برعهده شماست، این سند را تنظیم کنید تا آن را در گزارش صدروزه خودم در صداوسیما ارائه دهم. وقت چندانی نداشتیم و باید در سه ماه، یک منشور تهیه می‌کردیم. قانون‌نویسی و منشورنویسی، زمان زیادی را به خود اختصاص می‌دهد؛ اما از آنجا که من خیلی با مباحث حقوق شهروندی و حقوق بشر آشنا بودم، خیلی سریع اسناد بین‌المللی را که در ایران بود، به‌دست آوردیم. سپس به سراغ اقلیت‌ها، دانشگاه‌ها و حوزه‌های علمیه رفتیم و نظر استادان مختلفی را که در رشته‌های حقوق و روان‌شناسی تدریس می‌کردند، پرسیدیم. به دانشگاه‌های مختلفی می‌رفتیم و با تمامی استادان، این مسائل را بررسی می‌کردیم. البته هر جایی بیشتر نگاه خودش را داشت؛ برای مثال، در دانشگاه الزهرا، بیشتر حقوق زنان و در دانشگاه تهران، حقوق سیاسی مورد تأکید قرار می‌گرفت. با اقلیت‌های دینی هم مکاتبه کردیم تا نظر آنها را درباره حقوق شهروندی جویا شویم و در نهایت، علاوه‌بر این موارد، همه اسناد بین‌المللی که جمهوری اسلامی ایران در اختیار داشت، از جمله کنوانسیون حقوق کودک، منع شکنجه، رفع تبعیض و میثاق حقوق سیاسی، مدنی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی ۱۹۶۶ که یک مجموعه کامل بود هم، مورد مطالعه قرار گرفت.

حقوق اساسی کشور و قوانین موضوعه‌ای را که غیر از قانون اساسی بود هم مدنظر قرار دادیم. قانون «حمایت از حقوق و تکالیف زنان در جمهوری اسلامی ایران در داخل و خارج از کشور» یکی از این قوانین بود که در دورانی که من نماینده مجلس بودم، به تصویب رسید. یک منشور ۴۰ صفحه‌ای، ضمیمه این قانون بود. تمامی این‌ها را جمع‌آوری و شروع به نگارش آن کردیم؛ از حق حیات، حق آموزش، حق آزادی بیان، حق تشکیل اجتماعات، دادرسی عادلانه، محیط زیست، رفاه، برخورداری از حکمرانی مطلوب و اقتصاد شفاف که یک مجموعه شد و واقعاً کار بسیار سخت و فشرده‌ای بود. حتی من از آقای دکتر عراقچی خواهش کردم به سفارتخانه‌ها بسپارند اگر جایی منشور حقوق شهروندی تدوین شده است، آن را هم برای ما بفرستند. این منشور را با استفاده از همه این‌ها تهیه کردیم و همزمان، در سایت نهاد ریاست جمهوری گذاشته شد و در یکی، دو ساعتی که رئیس جمهور داشتند درباره آن صحبت می‌کردند، دو میلیون بازدیدکننده داشت. در بازخوردهای آن، حدود دو هزار مطلب برای ما فرستاده شد و ۲۰۰ مقاله علمی و پژوهشی در روزنامه‌ها و مجله‌ها برای ما آمد. ایراداتی که به این منشور گرفته بودند، دیده و جدولی تهیه شد که در دو، سه زونکن خیلی ضخیم خدمت رئیس جمهور دادم و گفتم این‌ها نظر مردم است که ایشان گفتند آنها را ارزیابی و اعمال کنید. یک سند دیگر هم بعد از یک سال درآمد که به ریاست جمهوری ارائه کردیم. آقای روحانی گفت که من یک منشور ایرانی - اسلامی می‌خواهم، این امر، همزمان شد با برنامه هسته‌ای در سال ۹۳ و ۹۴ و منشور حقوق شهروندی به حاشیه رفت. بعد هم، بحث‌های اقتصادی پیش آمد که باز منشور را به حاشیه برد. معاونت حقوقی در سال‌های قبل، بیشتر مشغول پاسخ دادن به استعلامات حقوقی و حل اختلاف بین وزارتخانه‌ها بود. ولی ما تصمیم گرفتیم نظام حقوقی کشور را ارتقا دهیم؛ چراکه آسیب‌شناسی کرده بودیم که اگر دستگاه‌ها حقوق یکدیگر را رعایت کنند و در هر تصمیم‌گیری، ابعاد حقوقی دیده شود، می‌تواند حکمرانی را به حکمرانی مطلوب تبدیل کند. در بسیاری از جاها، زمین‌خواری‌ها و تصمیم‌گیری‌های نادرست به دلیل این بود که مسائل حقوقی زیر پا گذاشته می‌شد؛ مصلحت‌اندیشی‌ها جایگزین حقوق و قانون می‌شد. به همین خاطر، به استان‌ها رفتم و در یک هم‌افزایی شرکت کردم. به هر استانی که می‌رفتم، یک روز حقوقی تعریف می‌کردم برای دیوان محاسبات، دیوان عدالت، دادگستری، اتاق بازرگانی، کانون وکلا و دانشکده‌های حقوق، یعنی هم نیروهای فکری، هم نیروهای اجرایی و هم نیروهای قضایی و نظارتی را کنار هم داشتیم. بیشتر استانداری‌ها می‌گفتند ما این مشکل را داشتیم، اما نمی‌دانستیم از طریق استادان دانشکده حقوق استان هم حل‌شدنی است که این اتفاق مبارکی بود. آسیب‌شناسی کردیم که هر استانی به لحاظ حقوقی، نیازهای خاص خودش را دارد؛ مثلا در استان‌هایی که اقلیت‌های بیشتری دارند، باید حقوق اقلیت‌ها آموزش داده شود، در استان‌های همجوار با مرزها باید حقوق قراردادهای بین‌المللی آموزش داده شود. حدود ۸۲ عنوان را شناسایی کردیم و نظر استادان آن را هم در نظر گرفتیم؛ استادان همه از خود استان‌ها بودند و اگر قرار بود استادی از تهران تدریس کند، آموزش به صورت مجازی بود.

راهکاری دارید که اگر حقوق شهروندان نقض شد، برای احقاق آن به جای خاصی مراجعه کنند؟

تقریبا کاری که ما از قبل شروع کرده بودیم، این بود که چه کسانی به دیوان عدالت اداری مراجعه می‌کنند، دیوان عدالت اداری اعلام کرد که ماهی ۹ هزار شکایت دریافت می‌شود و تعداد قضات محدود است و یک الی دو سال زمان می‌برد تا یک فرد بداند آیا حق دارد یا ندارد. این خیلی ذهن ما را به خود مشغول کرد؛ با دیوان عدالت اداری مذاکره کردیم و در نهایت به این نتیجه رسیدیم که یک پله قبل از دیوان عدالت اداری ایجاد کنیم و بدون اینکه بخواهیم در درون قوه قضاییه، دولت را محکوم کنیم، در درون خود دولت این مشکل را حل کنیم. بنابراین، هیئت‌هایی به‌عنوان هیئت‌های رسیدگی به تخلفات و شکایات کارکنان را در هر اداره‌ای ایجاد کردیم و در حال ارتقای آن هستیم که کارمند قبل از ورود به دیوان، شکایت خود را در این هیئت مطرح کند. ما در حال تدوین یک منشور حقوق شهروندی در محیط اداری هستیم که این هم به‌زودی در شورای عالی اداری به تصویب می‌رسد. الان، یکی از مشکلات ما این است که ارباب رجوع محترم نیست، این ارباب است که محترم است، نه رجوع‌کننده. برای مثال، در موقع ناهار یا نماز، حتماً باید در ادارات یکی پاسخگو باشد؛ دلیلی ندارد افرادی، دو ساعت پشت درها منتظر بمانند. اگر این سند را فقط برای قوه مجریه ببینیم، مشکل اجرایی که پیش می‌آید این است که فرد تا دادگاه می‌رود و از دادگاه به بعد قوه قضاییه است. پس منشور، فقط تا بیرون از دادگاه است و اینجاست که باید به فکر چاره‌ای بود. اینکه چه فرقی بین منشور با قانون اساسی، سیاست کلی نظام، سند چشم‌انداز، قانون عادی، بخش‌نامه، آیین‌نامه و دستورالعمل وجود دارد، همه اینها ساختار مقدماتی کشور است. قانون اساسی سند بسیار مقدسی است که متأسفانه خیلی از هموطنانمان از آن اطلاعی ندارند. در برخی از کشورها، تحقیق کردیم و فهمیدیم که شهروندان آنها قانون اساسی خود را حفظ هستند؛ متأسفانه ما خیلی به قانون اساسی بها نمی‌دهیم. منشور از ریشه نشر است و نشر هم یعنی این که اعلام و انتشار و انتظار یک اتفاق جدید را نمی‌کشیم، ما می‌خواهیم مردم را مطلع کنیم. بیشتر فسادها و نقض حق‌ها به خاطر اطلاع نداشتن است. ما از سال ۱۲۸۵ هجری شمسی تا به حال، ۱۱۰ هزار عنوان قانون داریم، من این را با کشور فرانسه مقایسه کردم که با ۲۰۰ سال قانون‌گذاری، دوهزار و ۸۷۰ قانون دارد. این آسیب نظام قانون‌گذاری ماست. اولین کار برای حل هر مشکلی، ایجاد قانون برای آن است در صورتی که باید آخرین کار قانون‌گذاری باشد. این قانون‌های پی‌درپی موجب فساد بوده و دست‌وپاگیر است و فضای کسب‌وکار را مخدوش می‌کند. همه این اتفاق‌های بد، موجب تورم قانون است؛ مثلا حق آموزش، کجای قوانین عادی آمده است، حق بهداشت، محیط زیست، حق شفافیت که حق دسترسی آزاد به اطلاعات است و در سال ۱۳۸۷ تنظیم شده، همین‌طور مسکوت مانده بود تا اینکه از سال ۹۲ به بعد، ما سه تا چهار آیین‌نامه تصویب کردیم. الان همه دستگاه‌های دولتی، نیمه‌دولتی، عمومی و خصوصی موظف هستند اطلاعات غیرطبقه‌بندی‌شده را در اختیار مردم قرار دهند.

البته اجرا نمی‌شود و آیین‌نامه اجرای آن نسبت به قانون خیلی محدودتر شد.

چرا اجرا می‌شود، معمولاً آیین‌نامه اجرایی نباید قانون را محدود کند. ما همیشه خوشحال شده‌ایم که راه اجرایی شدن آن قانون فراهم شده است.

ولی هیچ‌وقت فراهم نشد. الان مَنِ خبرنگار هیچ‌وقت نشده که بگویم فلان اطلاعات را می‌خواهم و آن را در اختیار من قرار دهند.

نه، باید آنلاین باشد. الان وزارت راه رقم تمام پروژه‌های مختلفی که با شرکت‌های خصوصی و دولتی بسته را در سایت گذاشته است. وقتی اطلاعات دست مردم نباشد، آنها روی هوا تصمیمات خود را می‌گیرند. چیزی که من به شهرداری و وزارت کشور گفتم این است که چرا این‌قدر قانون‌ها و بخش‌نامه‌ها عوض می‌شود. این کار، عوارض دیگری را در پی دارد. اول از همه باید این مسئله اطلاع‌رسانی شود، اطلاع‌رسانی خیلی دقیق نیست. ما آمدیم در پانوشت‌ها، همه این قوانین را گذاشتیم. ما باید به شهروندان بگوییم شما از حق هوای سالم، آب سالم و رفت‌وآمد برخوردارید. ما عصبانیت‌های خفته و نهان زیادی درون شهروندان خود داریم. چرا ضرب‌وجرح در جامعه ما حرف اول را می‌زند؛ برای اینکه فرد فکر می‌کند حقی ندارد. نمی‌داند اگر حق او نقض شد، کجا باید مراجعه کند. ما باید اینها را به آنها اطلاع‌رسانی کنیم. هر شهروندی می‌تواند برود و بگوید فلان شخص حق من را نقض کرده است، ما باید به آن رسیدگی کنیم. در طرح‌های عمرانی، پل را در کلان‌شهرها می‌سازیم، ولی به‌هیچ‌عنوان پیوست شهروندی آن را نمی‌بینیم. پل از دور زیباست، اما زیر آن در حال استعمال مواد مخدر هستند. بنابراین در یک طرح عمرانی، سلامتی شهروندی و بهره‌مندی حقوق آنها دیده نمی‌شود. لایحه مجلس هم همین‌گونه است، چرا خیلی از قوانین ما روی زمین است؟ برای اینکه شهروند قانون را به سود خود نمی‌بیند، ما باید قانونی را وضع کنیم که اولاً، شهروند توجیه شود که چرا این قانون آمده است و ثانیاً، قانون را بشناسد و قبول کند؛ مثلا خیلی از افراد می‌گویند برای چه باید مالیات پرداخت کنیم؟ باید توجیه شود که مثلا چراغ قرمز و خط‌کشی خیابان از پول مالیات اوست، اما ما اینها را به شهروندان نمی‌گوییم.

پس این منشور، تدوین و ویراست دوم آن، فقط جنبه اطلاع‌رسانی به مردم را برای آگاهی از حقوق خود در قوانین موجود داشته است. آیا هیچ‌وقت قرار نبود تبدیل به یک لایحه شود؟

اگر سند برای قوه مجریه است، باید درون قوه مجریه، مصوبه هیئت وزیران یا بیانیه رئیس جمهور شود؛ اما اگر قرار است قوه مقننه را دخالت دهیم و این منشور برود در مجلس و درباره همه بندهای آن نظر بدهند، آن حالت دیگری است و فکر نمی‌کنم دولت از ابتدا چنین تصمیمی داشته است.

یعنی از اول بنایی بر اینکه لایحه حقوق شهروندی به مجلس ارائه شود، نبوده است؟

چرا، ما ارزیابی کردیم که الان، یک قانون احترام به حقوق شهروندی داریم که در سال ۱۳۸۳ تصویب شده است. چنین قانونی وجود دارد و دو پیشنهاد آن را قوه قضاییه داد و قوه مقننه تصویب کرد. قوه قضاییه و مقننه می‌گویند ما کار خود را انجام داده‌ایم و الان نوبت قوه مجریه است. ما درون قوه مجریه برای خودمان سند ایجاد کردیم.

اما برنامه‌ای وجود نداشته است؛ نه برای تصویب در هیئت وزیران و نه ارسال به مجلس به عنوان لایحه.

در واقع پیشنهاد مصوبه هیئت وزیران را من به آقای رئیس جمهور دادم که هر زمان که بخواهند در هیئت وزیران تصویب شود.

دوباره تأکید بر قوانین موجود است یا نه؟

نه، یک مصوبه‌ای است که از این به بعد قوه مجریه خودش را موظف و ملزم به رعایت حقوق شهروندی می‌داند که در سند پیوست ذکر شده است.

تحلیل‌های روز را رصد کنید
www.Rasad.org
پایگاه تحلیلی دفتر پژوهش روزنامه خراسان

« آگهی مناقصه »
معاونت مهندسی نیروی انتظامی
در نظر دارد جهت احداث پروژه ساختمان حمام و سرویس بهداشتی در شهر مشهد با مشخصات ذیل: متراژ پروژه ساختمان ۳۵۶ مترمربع برآورد پروژه ۳/۹۱۶/۰۰۰/۰۰۰ ریال.
سیستم گرمایش: موتورخانه مرکزی
نوع اسکلت: بتنی
محل تامین اعتبار: عمرانی
مبلغ تضمین شرکت درمناقصه ۲۰۰/۰۰۰/۰۰۰ ریال (فقط ضمانتنامه یا چک بانکی معتبر و با اصل فیش واریزی به حساب سپرده مورد قبول است)
پیمان بصورت اجرای کارهای ساختمانی به صورت سر جمع (مقطوع) بر اساس فهرست بهای پایه ابنیه، برق و مکانیکی سال ۱۳۹۵ و کلیه ضرایب متعلقه به این فهرست بها و کسورات بر اساس طرحهای عمرانی و میزان پیش پرداخت ۲۰ درصد نسبت به برگزاری تشریفات مناقصه اقدام نماید.
لذا از کلیه پیمانکاران واجد صلاحیت پیمانکاری سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور که دارای پایه حداقل ۵ در رشته ابنیه می باشند دعوت می گردد حداکثر ظرف مدت ۷ روز با به همراه داشتن فتوکپی برابر اصل تاییدیه صلاحیت پیمانکاری سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور (ساجات و ساجار) جهت اعلام آمادگی و دریافت اسناد ارزیابی توان اجرایی کار به آدرس: مشهد، بلوار وکیل آباد، بلوار جلال آل احمد، جلال ۷، پلاک ۸۷ دفتر مجری طرحهای عمرانی استان خراسان - تلفن: ۰۵۱-۳۶۰۷۶۶۹۱
دورنگار: ۰۵۱-۳۶۰۷۶۶۹۵ مراجعه نمایند.
هزینه درج آگهی به عهده برنده مناقصه می باشد.
ل/۹۵۲۷۶۲۷۵

آگهی مناقصه عمومی خرید ۱۸ عدد بلندگو
آستان قدس رضوی در نظر دارد تعداد ۱۸ عدد بلندگو مارک quest در مدلهای مختلف را از طریق مناقصه عمومی از فروشندگان واجد شرایط خریداری نماید.
جهت مشاهده متن کامل آگهی و مشخصات فنی، به نشانی http://dev.aqr.ir بخش سامانه مناقصات آستان قدس رضوی مراجعه نمائید. حداکثر مهلت تحویل پیشنهادات به سازمان مرکزی آستان قدس رضوی واقع در مشهد چهارراه شهدا تا تاریخ ۹۵/۰۹/۲۹ می باشد. (شماره تماس ۳۲۰۰۱۱۱۳-۰۵۱)
آستان قدس رضوی
ق/۹۵۲۷۱۹۱۷

آگهی مناقصه
بنیاد فرهنگی رضوی در نظر دارد نسبت به خرید تعدادی رایانه و دوربین مداربسته جهت مدارس امام رضا(ع) از طریق مناقصه اقدام نماید، لذا کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی جهت کسب اطلاعات بیشتر می توانند به سایت بنیاد bonyadfarhangi.aqr.ir مراجعه و از شرایط آن مطلع و پیشنهادات خود را تا تاریخ ۹۵/۹/۳۰ به دبیرخانه بنیاد فرهنگی رضوی تحویل نمایند.
آدرس: مشهد، بلوار سجاد، خیابان بهارستان، خیابان یاسمن ۵ بنیاد فرهنگی رضوی
تلفن: ۴-۳۷۶۳۹۳۵۲
ق/۹۵۲۷۵۵۳۸